

Nieuws

mei 2009

Nieuws, de Nieuwsbrief van het Steunpunt Liturgie van Deputaten Eredienst en Deputaten Kerkmuziek, wordt enkele malen per jaar verstuurd naar ieder die contact heeft gehad met het *steunpunt liturgie*, geplaatst op de website van de kerken, www.gkv.nl en aangekondigd via de gkv-nieuwsbrief.

Inhoud:

→ PINKSTEREN

→ *LIEDEREN VOOR PINKSTEREN*

→ DOOP EN GEMEENTE

→ *DE TIEN WOORDEN IN EEN LITURGISCHE CONTEXT*

→ BLAZERS IN DE KERK

→ PINKSTEREN

De eerste eeuwen van haar bestaan vierde de kerk geen Pinksteren. Dat wil zeggen, niet zoals wij dat doen: een speciaal feest rond de uitstorting van de Heilige Geest. Christenen uit de joden kenden natuurlijk wel het Wekenfeest (Leviticus 23,15-17), het oogstfeest waarbij op de 50ste dag een speciaal offer plaatsvond. Als Handelingen 2,1 spreekt over 'de dag van Pinksteren' dan gaat het over die 50ste dag.

In de oude kerk vielen Pasen en Pinksteren op een één dag. Of eigenlijk: in één en dezelfde periode. Het begin daarvan was de paasnacht. Die werd vooraf gegaan door een periode van vasten en rouw en gevolgd door een vijftig dagen durende periode van vreugde. Die periode van vijftig dagen is de *Pentecoste* ofwel *Pinksteren*. In die vijftig dagen cirkelde alles rond de Opgestane, de verheerlijkte Christus. Zo werden Pasen, Hemelvaart en Pinksteren vanaf c. de 2de eeuw gezamenlijk gevierd, zonder onderscheid maar met de Opstanding als kader. Een 'grote zondag' zegt Athanasius over deze vijftigdaagse periode.

Hoe kwam het uiteindelijk dan toch tot een speciale Pinksterdag? Omdat men van lieverlee op de vijftigste dag de sluiting van de hele periode ging

vieren. Omdat in de loop van de 4de-5de eeuw in het algemeen de chronologie van de Bijbelse geschiedenis een rol ging spelen bij de gedachtenis van het leven van Jezus. En aangezien de uitstorting van de Geest op 'de dag van Pinksteren', dat is de 50ste dag, plaatsvond werd deze dag de 'Pinksterdag'.

→ LIEDEREN VOOR PINKSTEREN

Pinksterlied bij uitstek is de hymne *Veni Creator Spiritus*. Gezang 103 'O, Schepper, Geest, woon in uw kerk' uit het kerkboek gaat hier via via via op terug. Lied 237 uit het Liedboek 'Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer' sluit nog veel dichter er bij aan, via minder omwegen want het is een vertaling van het Latijnse origineel.

Wat betreft de melodieën van de beide gezangen: die van LvK 237 is de originele melodie, die van GK 103 is Luthers bewerking uit 1533 (Luther hield bijzonder van deze Latijnse hymne, vertaalde haar in het Duits en paste de melodie aan het taaleigen van het toenmalige Duits aan).

En verder:

Liedboek

1, 39, 77, 102, 236, 240, 242, 244, 245, 246, 249, 252

Gereformeerd Kerkboek

102-105,

Liederen van Zwolle-2008

Zo dor en doods

Ezechiël 37:1-14

t. Sytze de Vries

m. Mainz 1628

vindplaats: *Tussentijds* 54

melodie ook bekend van: 'O Traurigkeit, o Herzeleid' (LvK. 195)

Zolang wij adem halen

t. Sytze de Vries

m. Wales 1865 ('Llangloffan')

vindplaats: *Tussentijds* 175

melodie ook bekend van: LvK 448 'Soms groet een licht van vreugde'

→ DOOP EN GEMEENTE

Er is een nieuw liturgisch katern. Een groen boekje met daarin de hertaalde formulieren: de Bijbelcitatien in de nieuwe Bijbelvertaling, de overige taal daaraan aangepast. In het groene boekje staat bij de doopformulieren ook de opwekking aan de gemeente:

En u, geliefde broeders en zusters, ontvang dit kind (deze broeder/zuster) met liefde in de gemeente. Weet u geroepen door voorbede en aandacht deze ouders (hem/haar) te steunen. Wees ook daadwerkelijk bereid om, waar nodig en mogelijk, eraan mee te helpen, dat dit kind (deze broeder/zuster) groeit in het geloof, in de

genade en de kennis van onze Heer Jezus Christus. Want 'wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden'(1 Kor. 12:13). Hiertoe helpe ons de Heer door zijn Geest.

In de nieuwe doopformulieren staat deze tekst aan het slot van het formulier, maar het is de bedoeling dat de opwekking wordt uitgesproken vóór het dankgebed. Zo wordt het doopmoment niet alleen betrokken op dopeling en ouders – door de vragen en antwoorden – maar ook op de gemeente – door de opwekking. Het geheel van de doop wordt dan vervolgens afgesloten met het dankgebed. Vergelijk ook de opwekking aan de gemeente in het formulier voor de bevestiging van ouderlingen en diakenen.

Meer achtergrondinformatie is te vinden in de Notitie Doop en eventueel ook de bijbehorende Documentatiemap (prijs: € 3,70 excl. Porto).

→ DE TIEN WOORDEN IN EEN LITURGISCHE CONTEXT

Een regelmatig terugkerende vraag aan het Steunpunt Liturgie: hoe zit het met de Tien Woorden in de kerkdienst? De spits van de vraag kan variëren. Enkele mogelijkheden: Waarom lezen we ze eigenlijk? Ze gaan het ene oor in en het andere uit, wat kunnen we daaraan doen? Mag er ook iets anders worden gelezen? Is de lezing van de Tien Woorden niet eenzijdig oudtestamentisch. Heeft u de versie van ds. X of prof. Y? Mogen de Tien Woorden gelezen worden door een voorlezer? Valt het voorlezen van de Tien Woorden in de dienst onder de zwijgtteksten?

Wie deze vragen herkent, kan terecht in de [Notitie](#) en de [Documentatiemap](#) rond de Tien Woorden.

Notitie en Map vullen elkaar aan en bieden: achtergrondinformatie, bezinning én tal van praktische suggesties en liturgische mogelijkheden, sprekend en zingend en luisterend. Doel van Notitie en Map is: het vergroten van het inzicht in de Tien Woorden als liturgisch moment en het vergroten van de vaardigheden bij het vormgeven en het uitvoeren van dit liturgisch moment.

De Notitie kan digitaal worden toegestuurd; de map is alleen via de post te ontvangen (prijs: € 6, - excl. porto).

→ BLAZERS IN DE KERK

In 2006 vond in Leek voor het eerst de studiedag Wind of Praise plaats, een dag rond blaasinstrumenten en kerkdienst. Op 19 september a.s. vindt er opnieuw een Wind of Praise-dag plaats. Het thema is: *Samen spelen*. In workshops wordt op allerlei aspecten van samenspel ingegaan. Verder is er veel ruimte voor de praktijk: alle deelnemers samen studeren

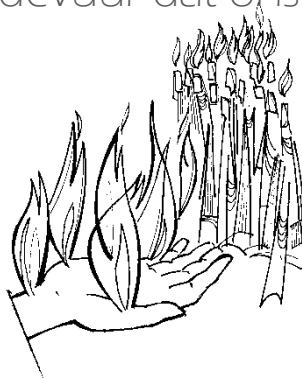
eerst in secties en vervolgens als allemaal samen enkele stukken in, o.l.v. Geert Bruinsma, Jochem Hoekstra, Rieks van der Velde en Leen Verschoor.

Informatie: www.windofpraise.nl, 0594 548133 (Pier Reitsema), 0594-515440 (Els Cornelisse).

Aanmelding: via het aanmeldingsformulier op de website of telefonisch. Op de website is verder informatie te vinden over een compleet studieweekend, waar de studiedag deel van uitmaakt.

U ONTVANGT **Nieuws** OMDAT U CONTACT HEEFT GEHAD MET HET **steunpunt liturgie**. U KUNT DE NIEUWSBRIEF VRIJ DOORSTUREN AAN ANDERE BELANGSTELLENDEN. HET KAN ZIJN DAT U DE NIEUWSBRIEF TWEEMAALTOEGESTUURD KRIJGT; WILT U DAT VOORTAAN VOORKOMEN GEEF HET DAN EVEN DOOR OP LITURGIE@GKV.NL MET VERMELDING VAN DE CODE ACHTER 'NIEUWS STEUNPUNT LITURGIE' BIJ 'ONDERWERP'. WILT U BLIJVEND VERZEKERD ZIJN VAN DE TOEZENDING VAN **Nieuws** GEEF ONS DAN OOK UW ADRESWIJZIGINGEN DOOR.

Gij zijt de **g**ave Gods, Gij zijt
De grote Trooster in de tijd,
De bron waaruit het leven springt,
Het liefdevuur dat ons omringt.

tekst: Liedboek 237, 3de couplet

illustratie: G.M. Albers, *Hand. 2:1-13*

Steunpunt Liturgie

Deputaten Kerkmuziek en Deputaten Eredienst

Anje de Heer-de Jong

Meerdonk 16

3823 AM Amersfoort

t. 033-4569892 (dinsdagavond 19.00-20.00 uur; uitgezonderd schoolvakanties Midden-Nederland)

e. liturgie@wanadoo.nl

i. www.gkv.nl (via "steunpunten" naar "liturgie")